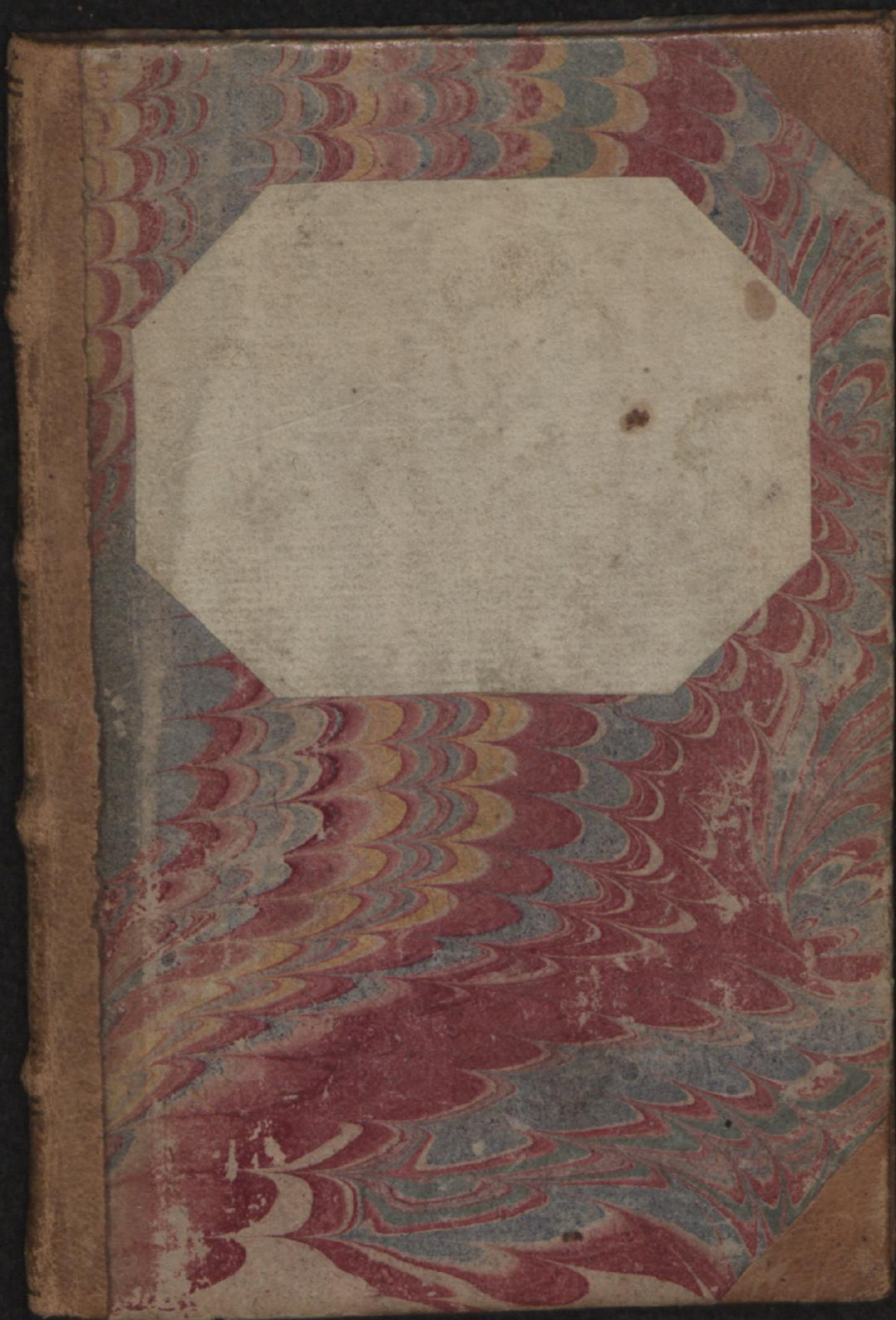
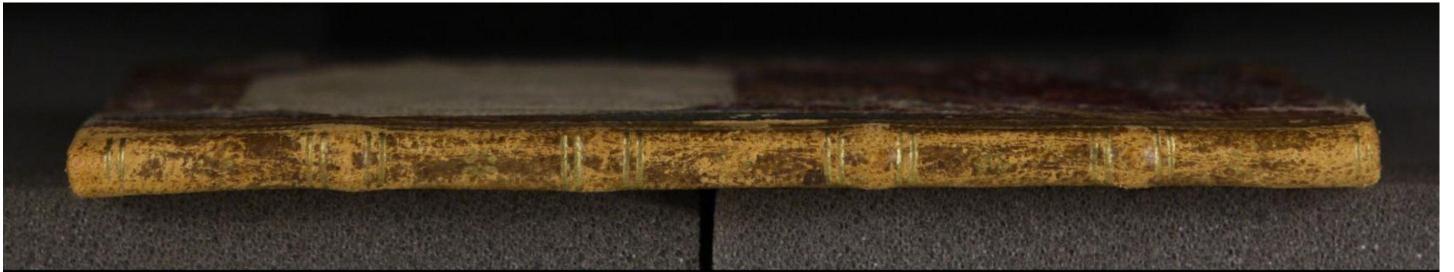
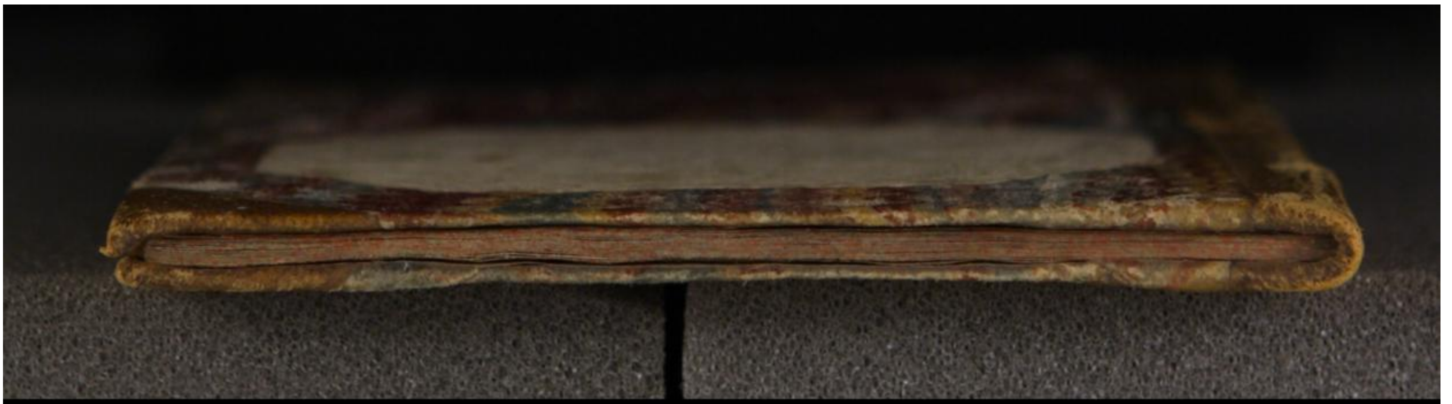
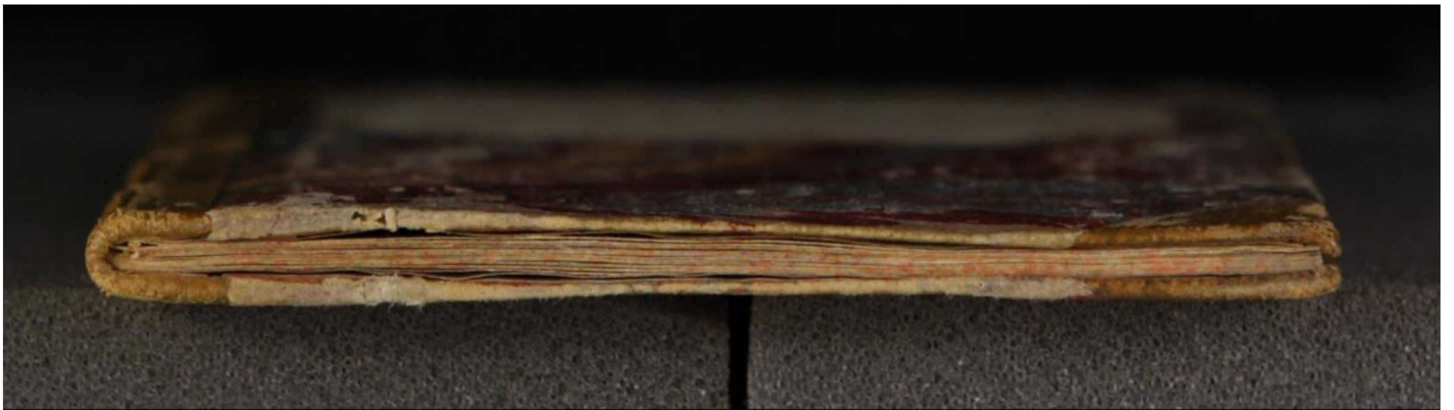
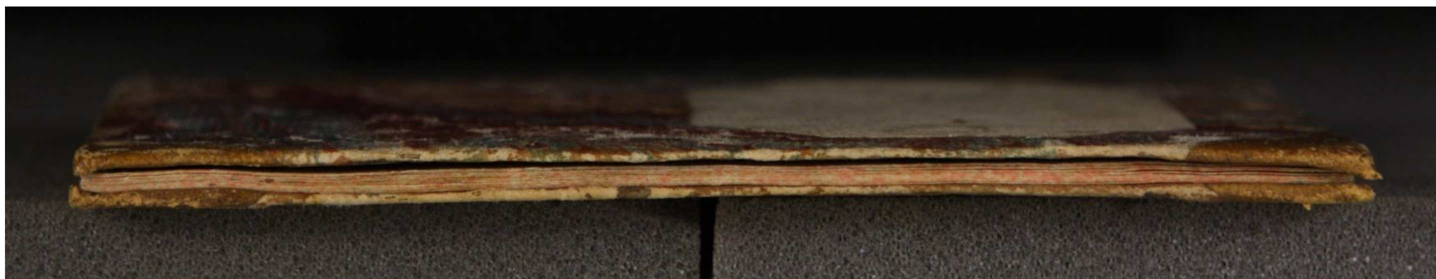






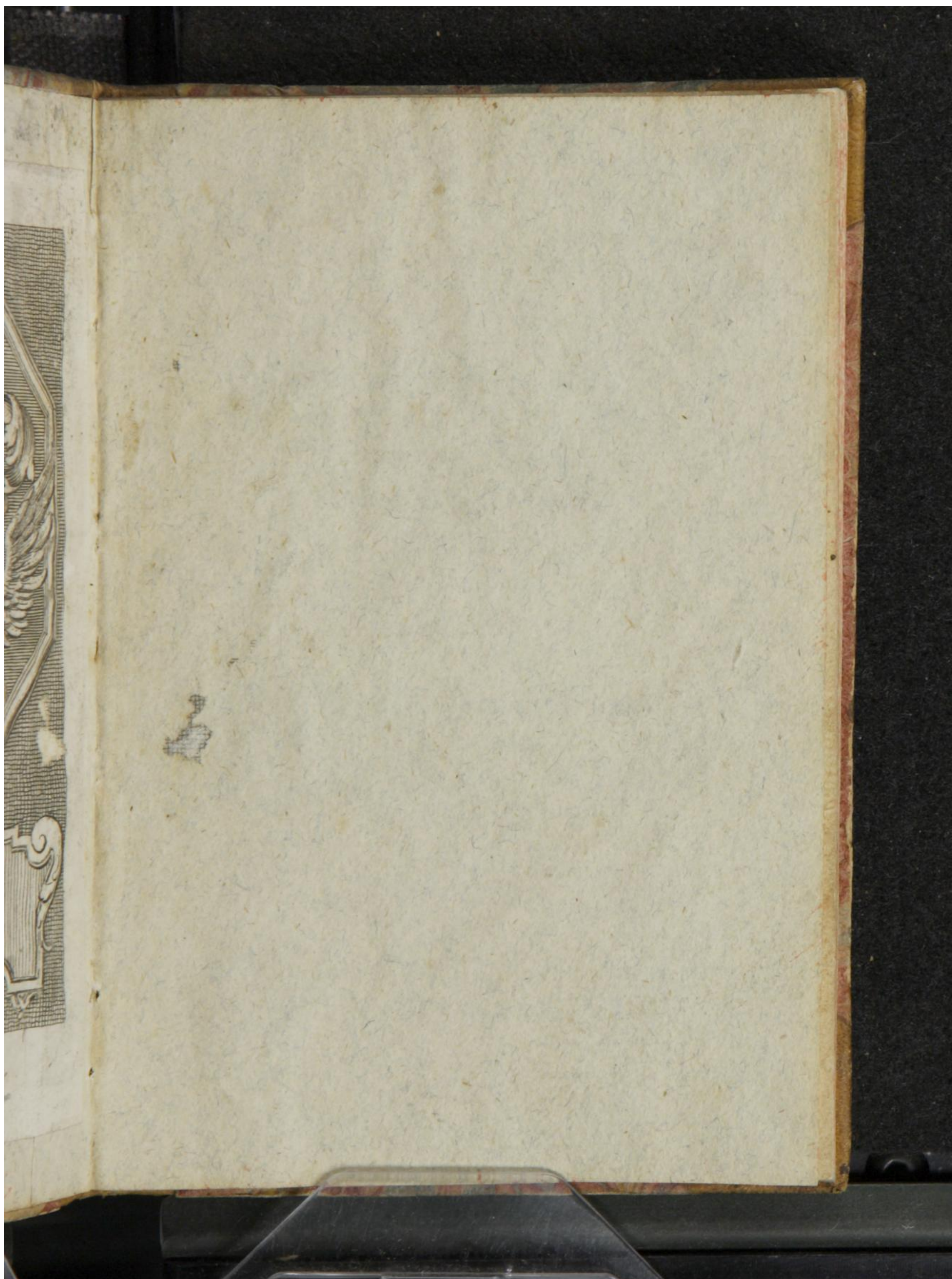







M. Tischer fecit


BIBLIOT. REGIA HAFNIENSIS



En Offuermaade Herlig oc skøn / Nyttelig oc Salig Predicken som den Erüerdige oc høylerde Herre. Her Johannes Brentius giorde om løgen oc sandhed. Nu nyllig fordansket aff Niels Jë-sen født i Randrup.

Anno. 1559.

Ecclesiast 20. Cap:

En tiuff er icke saa ond / som et Menniske der venner sig til lø-gen / men paa det siste komme de baade i galien.

Ecclesiast 33. Cap:

Giør intet vden beraad / saa ang-rer dig icke det naar det er giordt.

Københaffn


BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS





Ohannes 5. Jngen kō-
mer til mig/ vden min
Fader trager hannem/
oc ingen kender Fade-
ren vden Sønē/ oc huē
det Sønnē vil obenba-
re etc. Jdē Forarger
eder icke paa mig/ Argeret eder dette/
Huor naar ieg Regnerer ned aff Him-

melen/Thi der ere mange som icke troer.

Johan. 8. Vaare i Abrahams børn Saa giorde i Abrahams gerning/ etc. Vaare wi rette Christen/ Saa giorde wi Christelige gerninger.

Luce 2. Simeon glæddet sig ath see Jesum Christum Marie Søn/ Sandhedsens Kong oc HERRE offuer Englelene oc Menniskene/ Ocsaa offuer Himmel oc Jord/ oc offuer affgrunden/ och offuer alle Herredom/ Vdi alle sla Tongmaal/ Sadt til Dommere: aff Gud sin Min oc din Fader/ Om du retter dig oc anammer oc beuarer hans ord oc Lerdom/ i dit hierte oc leffuer der effter met alle etc.

Item 2: Corint: 4. Wi skulle alle obenbaris faar Jesu Christi Dommestol oc Suare huer sin gerninger oc tage Løn som hand haffuer Arbeit J Hans Vingaard oc set tro oc lid til hans Fader och giort effter hans lerdom etc:

Fordi gører huer Pænitentz och taler Sandhed aff en Christelig hierte til sine Nabo och Genbo vdi alle Nationer och huer driffuer dieffuelens lerdō fra sig.

Paa



Aa denne tid vil ieg sige/ Huor flittelige mand skal tage sig vaare for Løgn/ paa det/ at wi kunde vel lere ath kende/ Huilcken en skendelig/ och forsmedelig slem ting Løgn er/ oc at wi kunde giøre vaar største flit/ til at tale sandhed/ met huer andre/ Der fore er dette/ en Nødtørfftelige predicken/ Thi Løgn haffuer sket huercken maade eller ende i blant Folck.

Jeg vil icke nu tale om de løgenafftige eller falske Lerere/ som haffue dichted wgudelighed/ vdi Religion/ oc ind at det i den Hellige Christelige Kircke/ før den Rette Sandhed. Løgen er vel vdi saa maade en gruelig oc forferdelig ting/ Men der om vil ieg tale ydermere paa en anden tid.

Icke vil ieg nu heller tale om den løgen/ som naar it Menniske siger stundū noget/ at hand mener det er saa/ och er dog icke saa i sandhed. Men ieg vil tale om dē almindelige løgn/ sō it slemt oc wskam

skamfulle Menniske necter det/ som dog anderledes er/ oc ved vel/at det er anderledis/ heller naar hand siger haardeligen ney/ for det/ som dog sanhed er. Nu befinder wi met gerningen/ at den gandske Mēniskelige natur er fuld met saadan løgen/ oc løsafftighed: Børn haffue løst til Løgen aff deris Barndom/ och naar de haffue taget noget/ eller giort noget/ som intet duer/ som er verd ath straffe/ Da liuger de/ oc necter det/ de suere end vel der til/ at de haffue icke giort det/ Hos Piger oc Drenge/ oc tieneste folck/ er Løgen saa almindelig/ sō vort daglige brød/ Thi de vide daglige/ Ja tid oc time at behielpe dem met Løgn/ oc løsafftighed oc beliuger andre folck/ hos deris hosbāde/ oc Hostru/ eller oc saa/ de dicter sleme oc groffue løgner offuer dennem/ hoss andet folck: Købmend oc Kremer/ lader dem icke nøye/ met deris vinning oc fortieniste Men de mener/ ath de kunde icke vinde nock/ eller haffue god løcke) vden saa er/ de kunde flux liuge/ oc bruge saa wretferdighed/ Ja de liffuer icke aleniste

Men

Men de suerer end høde / och dyre nock der til met / Embetz folck mener och / ath de kunde icke selie deris vaare / om de icke vi-ste at behielpe dem / saa lettelige / oc pry-de saa deris vaare met løgen / oc falsthed.

Udi obenbare Ret oc dom / er løgen oc Offuermaade almindelig / icke aleneste emellem de tuenne parter / som ere emod huer andre / men ocsaa i vidnesbyrden / in Summa / Gudz bespottere oc lenge haff-uer faat Offuerhaand / som den Prophete offuerklager i det 4. Cap:

Thi kommer saadant (en part der aff) at Mennisken ere Dieffuelßens fanger aff natur / (huilcken som er Løgens første fa-der) oc naar de fødes til Verden / auler de alt õdt met dē / oc haffuer saa løst til lø-gen aff deris føzel / som kommer ocsaa der aff / at mange mener / løgen er intet andet end Børnne leig / De leer end der til / och siger / den som gierne liuffuer / haffuer en sund leffuer. Naar mand skal Suerre / i obenbare Vindnesbyrd / Plegger mand

at recke henderne eller fingerne op/ Thi siger de / det er møget lettere at Suerie/ end at graffue rødder/ Thi naar mand graffuer effter rødder/ da gør mand hẽderne wrene/ Men suerer mand/saa bliffue de rene/ der met giffue de til kende/ at de ere til fredz/ Huad heller de suerie ret/ eller wret/ Dette her / er en stor synd oc skam/ Ja en skammelig gruuelig och forferdelig slem ting at mand acter saadan en stor Synd/ saa gandske ringe/ oc holder dette vel for ingen synd/ Ther faare giøres det saare vel behoff/ at man lerer flittelige at kende / Huilcken stor slem och vederstyggelig synd Løgn er/ paa det/ at mand kand lere at fly fra Løgn/ oc holde sig til den deel som Sandhed er.

Først/ saa kand mand ingen slemere gruueligere/ eller forskreckeliger Vabben/ tage paa sig/ mod Løgen end det/ som Christus siger/ at Dieffuelen er Løgens første Fader/ Thi hand giffuer klarlige til kende/ met desse ord/ ath de som luger met villie oc vidskab/ ere ike Guds

Men

Men Dieffuelßens børn / thi i det/ ath Dieffuelen er de Løgactiges fader/da kād huert Menniske/ letelige befinde / at de Løgactige ere ocsaa Dieffuelßens børn / nu vel/ betēck/ oc betract nu met dig selff/ huad Dieffuelen er for en gest/ oc huad det er for et arff/ som hand giffuer sine børn.

Dieffuelen vaar vel skafft i begyndelsen / til det aller deyligste oc skøneste och herligste Creatur/ oc hand vaar Redelige pryder/ oc begaffuet / met alle haande dyder/ men for den syndz skyld / som hand betenckte i sig selff/ er hand bleffuen til det aller slemmerste/ verste/ oc Forferdeliste Creatur/ at ocsaa fromme Mennisker/ forskreckis/ naar de høre hannem ekon næffnis/ saadan en gruelig oc vanactige fader haffue de Løgnactige.

Naar en person/ er selff erlig/ oc ved it fride mod/ oc hans fader er en tiuff/ myrdere/ veirøffuere/ eller ocsaa en Mordbrēdere/ da skammer hand sig/ oc blyes ved saadan en løsactige fader/ oc thør icke vel opløffte sine øgen/ i de frommes Asiun/ saa

 siger

ſiger Euripides / en viſſ och forſtandige
hædning/ och en gredſkeſke poete/ naar
en betēcker ſin faders oc moders bryſt/och
Miſgerninger/ da bliffuer hand ſtrax for-
ſkreckede/ och ilde til fredz/ och vaare hād
end en gang ſaa mandelig / och driſtig i
Naturen/ ſaa bleff hand dog miſſtrøſtige/
huor meget mere en løgner / de ſkulde Jo
tuſende gang mere ſkamme dem/ia de ſkul-
de reddes/ oc forſkreckes/ naar dem kōmer
i hoffue / at Dieffuelen er deris fader /
huilcken er en aarſag / och Patrion / til al
ſynd och Ondſkab. Betenck oc Offuerveire
nu ſelff/ huad det er for et arff/ſom Dieff-
uelen vil giffue. Hand er ſtødt aff himme-
len/ och ned i helffuedis affgrund. Och er
bleffuen bunden met mørckhedens lencke/
at hand ſkal beholdes til Dommen / til dē
euige jld / ſom S: Peder ſiger. 2. Per: 2.
Cap: Oc Chriſtus ſiger / gaar bort i For-
maledidede i den euig jld / ſom er beredt
Dieffuelen oc hans engle. See / dette er
Dielffuelens Arffuegotz/ſom er den euige
jld/ oc helffuedis fordømmelſe. Nu vel/
effterdi de løgēactige ere Dieffuelſēs børn
ſaa

saa er io vist / och obenbare / ath de skulle arffue deris faders gots / det er/ de faa intet andet til løn/ for deris Løgen end heluedis ild/ och den euige fordømmelse. Huad er grueleger en saadan en arff / huad er slemmere/ skadeligere/ Forferdeligere/end saadant et Testamente. Der faare / om en haffde sind och Samuittighed / da vaare det icke mueligt/ ath hand skulde kiøbe den Lille løst saa dyre/ som hand haffuer til løgen/ lige som hand kunde haffue fordeel der aff/ heller komme noget affsted der met/ end dog saadan fordeel/ eller baade/ duer intet/ och er intet nytteligt.

For det andet / Paaminder Gudz lou oss/ och de x. Gudz budord/ huor storlig/ och skendelige/ mand synder / naar mand liuffuer / thi Gud haffuer forbodet/ ath mand skal icke bere falske Vindesbyrd emod sine neste.

Lige som i det bod/ du skalt icke slaa ihiel/ forbiudes icke aleneste den dødslag/ som skeer met Henderne/ heller met

suerd/

ſuerd/men och ſaa en dødſlag/ſom ſkeer/ i hierte oc hu ſō er auīd/ had oc nid/lige ſaa oc i dette budord/du ſkalt icke bere falſke Vindneſbyrd/for biudes icke aleneſte dē løgen/ſom ſkeer obenbare/ for Ret oc dom/ men oc ſaa den løgen/ ſom den ene liufſuer for dē anden Thi ſaa vdtyder louen ſig/ der ſom hund ſiger (i Moſe 3. Bog 19. Cap:) Du ſkalt icke liuffue/ eller handle falſkelig/ den ene met den anden/nu vel/ effterdi løgen er forbøden/ i de x. Gudz budord/ da er det ingē tuil/at de ere Jo euig fordømpte/ſom gerne liuffuer/ thi ſaa ſiger loen/ forbandet vere alle de/ ſom icke holder det minſte ord/ſom ſtaar ſchriffuit i denne loubog/ at hand fuldkomer det/ oc i Pſalmen ſiger hand / du hader miſdedere / oc omkommer de Løgnactige.

Herren vor Gud/gaff oc ſin aluorlige heffn oc ſtraff til kende i louen/ der hand indſette om et Løgnactige/ oc falſk vinde/ der ſom hand ſiger. Naar der opkommer ith falſk vinde mod nogen/ och vinder falſkelige emod ſin neſte / da ſkulle i giøre lige det

ge det ſamme mod, hannem / ſom hand 7
tenckte at giøre ſin broder / och neſte / ath
du kand det bort tage det onde fra dig. Gud
truer oſſ och met denne aluorlige ſtraff / och
ſiger / du ſkalt icke ønckis offuer hannem /
Men liff for liff / øye for øye / Tand for
tand / Haand for haand / och Fod for fod /
Her vdi forſtaas ekon de beſynderlige / ſom
liuffuer obenbarlige / for Dommere / och
Øffrighed / huilcken ocſaa ſtraffer miſde-
dere obenbare / men for Gud (ſom ingen
Perſones anſeelſe / eller den vduortis han-
del och ſtick) er den løgen / ſom den ene
liuffuer for den anden / Jo ſaa ſtor en ve-
derſtyggelighed / och forhandelſe / ſom den
løgen der ſkeer obenbare for Dom och ret /
thi Gud kender alles hiertter / och ſeer til /
huorledis ſagen och ſynden er ſkicket i ſig
ſielff / Der faare ſiger och Salomon. De
Løgnactiges læbber er en vederſtyggelig-
hed / for Herren / oc in apocal. Staar / De
Løgnactige dele ſkal vere i den Euig ild /
ſom ſkal brende met ſuoffuel / och heluedis
loue.

Jeg

Jeg kand och icke dølle det forſkreckelige exemepel / ſom ſtaar ſchrifftuit i Apoſtlernis gerninger/om Ananias och ſaphira/ men ieg vil fortelle det/ paa det korteſte diſſe ij. Perſoner / vaar thu Ecte folck/ de ſolde deris ager / och en part aff Verdit/ ſloge de vnder dem/ men den anden part baare de frem/och lagde til Apoſtlernis fødder / och ſagde / at de fick icke flere Peninge for ageren/nu vel / huad ſkede der/ bleffue de oc wſtraffede/ for ſaadan Løgen? O ney / de vaare wtuingte der til/ ath ſelle deris gotz/ oc giøre det wreen/och effterdi de ſolde det / maatte de lige vel/ haffue beholdet Penningen alſammen/ haffde de icke liuffuit/ och ſagde/ ath de fick icke mere/ men effterdi/ de gaff deris hierte til wretferdighed/ och løgen (huilcket de icke haffde behoff) da ſtraffede Gud dem ſaa aluordelige/ ath de døde ſtray/ haſteligen/ och wforuarendis. Oc Petrus ſagde/ Ananias / du haffuer icke liufuet/ for Menniſken/ men for Gud/ der Ananias det hørde / falt hand ſtray ned / och gaff Aanden op/ lige ſaa gick det ſaphira/ hans

høſtru

høstru i dette exempel giffues klarlig til 8
kende/ ath de som liuffuer met villie/ och
vidskaff/ skulle hastelige omkomme / oc de
haffuer fortient / baade den timmelige och
euig død/ betenck dig nu selff/ huad er ve⸗
derstyggeligere och skadeligere / end Lø⸗
gen.

Men ath de som liuffuer nu i den⸗
ne Neruerrendis tid / de skulle icke strax
straffes/ heller hasteligen døer / det skeer
icke der faare / ath Gud haffuer glemt
det/ heller ath hand vil icke straffe Lø⸗
gen/ som hand giorde i fordom tid. Men
det skeer der faare/ (som S: Pouel siger)
ath Gud vil liste och locke oss til bod/ och
bedring fra Løgen / met hans Godhed/
och Tolmodighed: Thi det er vist och
sandhed/ ath du fortienner en hastelige och
brad død/ met din løgen/ men Gud (som
icke haffuer løst til den synders eller vgu⸗
delige død/ men meget heller / ath hand
skal Omuende sig/ och leffue) hand seer en
tid lang

tid lang igennem fingre met den fortiente straff/ oc holler hende nogit inde/paa det/ at du maa komme til bod / oc bekende di-ne synder / men foracter du nu Gudz Gud-dōmelige Rigdoms godhed/ oc Tolmo-dighed/ oc bliffuer voractige i din løgen/ da er det vist/ at du legger Gudz heffn/oc straff paa dig/ naar Guds vredes dag kō-mer / paa huilcken dag / der skal komme hæffn/vrede/ Bedrøffuelse oc angest/ off-uer alle de Manniskers siæle/ som ilde giør.

Somme mener/at mand maa vel liuff-ue/ naar mand kand haffue nogen baade eller fordel aff/ mē en hedenske poete schriff uer/ det er vel werligt /at mand liuffuer/ men om hand kunde komme i nød/ oc fare for sanhedz skyld / da skulde mand holle hannem det til gode / Huad heller hand sagde løgen eller ey. Item det er bedre (siger hand) at mand udvelger løgen end sandhed/om saa er/ath sandhed kand kom-me hannem i skade/ och forderffuelse. Itē det er wstraffeligt / ath mand Suer sit Liff met løgen det er om mand liuffuer/ for sit

for sit leffnetz skyld.

De Mennisker/ som gerne liuger/ pleger oc at behielpe dem/ met den hellige schriffts exempler/ oc siger at Jacob løg/ for sin Fader/ der hand sagde ieg er din første fødde søn Esau/ Jtem den vise Quinde eller føster moder/ i Egipten/ løg for Kong Pharao/ der hun sagde at den Hebreiske Quinde/ haffde fød hendis Foster/ før hun kom til hende. Jtem Rahab/ den skøge i Jericho/ løg oc/ der hũ sagde/ at bespeiderne gick aff staden/ och haffde dog skiult dem hiemelige i sit huss Nu vel/ Lige som Jacob vaar en aff de alder helligste Patriarcker/ saa regnes oc disse Quinder (i lige maade) i de helliges/ oc vduoldes tal.

Nu maatte nogen sige/ efftersi de hellige forfædre haffue liuget/ hui maa wi oc icke liuge/ saa vel som de/ oc besynderlige naar mand kunde haffue der fordeel eller baade aff/ her skal en Christen vide/ at tage sig vaare/ thi hand maa ingenlũde fare met løgen/ oc ey heller misbruge saadane exempler/ thi wi maa icke eff-

ter følge de helliges exempele (effter vor gode tycke) uden Guds befalning/ Thi de hellige Patriarcher fick stundū en personlige eller besynderlige befalning eller kald aff Gud/ och naar de bleffue i den sāme befalning oc kald/ Da vaar det en lydactighed for Gud almectigste/ och en ret Gudz tieniste/ Men om nogen anden vilde gaa i deris fodspor/ och vaare icke kaldet der til aff Gud/ da vaare det en dønckel godhed/ oc en vederstyggelighed for Gud.

Abraham giorde ret/ der hand offrede hans enste søn/ thi Gud haffde befalet hannem det. Moses giorde oc en herlige mandelige gierning/ Der hand slaa den Egiptiske mand ihiel/ som giorde den Israellitiske mand vold och wret/ Thi den Hellig Aand Kallede/ dreff och tuingede Mosen der til/ ath hand skulde det giøre. Thi hand meente (som S. Stephanus siger in act.) ath brødre skulde forstaa det/ at Gud ville giffue dem lycke/ oc salighed/ ved hans haand. Men om en anden ville nu gaa til/ och slaa sit

Barn ihiel/ oc offre det/ oc om nogen vil-
le slaa den ihiel som giorde sin neste vold
oc wret/ oc det vaare icke Guds befal-
ning/ Tha vaare det ingen Gudzsalighed/
Men det vaar en Tiranniske gerning oc
en vederstyggelighed faar den almectig-
ste Gud.

De hellige Forfædre haffue och sielff
syndet stundum/ saa som Ahron der hand
opreyste det støbte kalff/ och Dauid der
hand brød den Eed/ och lod det møgle
folk omkomme/ Nu vel om nogen vilde
Nu effterfølger saadane exempler/ da gior-
de hand saa vel synd faar Gud/ som de
hellige forfædre. Der for ville wi nu bese
huorledis wi kunde skicke de hellige men-
niskers løgen/ oc huad wi skulle holde der
aff/ oc om wi skulle effterfølge deris ex-
empler eller ey. Jeg ved vel/ ath mand
optencker allehaande til it skin/ Huor met
de ville forsuare/ oc pryde de hellige Men-
niskers løgen/ Men huor til er det nytte-
ligt eller giøres behoff/ ath mand vil saa
flitelige forsuare Løgen/ Huilcken dog den
hellige schrefft icke forsuarer/ men møget

 mere

mere bortkaster oc fordømmer Løgen.

Isaac kalder selff hans søns Jacobs gierning en snildhed eller bedrægelighed/ thi huad giørdes det behoft ath Rebecca oc Jacob skulde bedrage den Gamle Isaac met Løgn/ oc faa saa velsignelsen bort/ met deris løgen och Surfittighed/ effterdi Gudz løffte vaar obenbarlige forhande/ vdi huilcken Gud haffde loffuit/ den største skulde tienne den minste/ det er/ Esau skulde tienne Jacob. Der faare skulde de haffue formanet/ den fromme gamle mād/ och giffuet hannem saadanne Gudz løffte/ och Forættelse/ til kende/ vil Esau icke giffue saadanne Løffte sted/ och Rum/ och skicke sig der effter/ da kand Gud vel vende de Ordz Velsignelse/ fra Esau och til Jacob/ lige som hand haffuer giort til forne/ der hand omuende Bileands Formaledidelse/ fra Israels Børn/ til en velsignelse och Benedidelse.

Der staar oc vel saa schriffuet/ ath Gud haffuer giort den Fostermoder (i Egipten)

gipten) godt/men wi skulle icke forstaa det
saa/ ath Gud haffde Behagelighed til hē-
de oc giorde hende godt for hendes Løgens
skyld/ thi Gud er Løgens fiende och w-
uen/ men hand Naadelige for lader hende
den synd/aff blotte Naade och Barmhier-
tighed/ formedelst den gode tro hun haff-
de til hannem /och fordi hun vaar Gud
mere lydig end Menniskē / och ville icke
myrde Israellitiske Drenge barn effter
Kongens befalning.

At mand och framdrager / huorle-
dis Rahab haffuer hiolpet de bespeydere i
Jericko met hendes løgen/ det giørs intet
behoff/ thi haffde Gud icke Naadelige for-
ladet hende den løgen (da maa vel ske)
Borgerne i Jericho haffde icke heller troet
hende men haffde begynt at lede/ och rā-
sage alle hiørner och vraaer/och haffde saa
fundet Bespeyderne / da haffde hun icke
kommet sig selff aleneste i nød och fare/mē
hun haffde kommet baade sig oc bespeyder-
ne om Liff och leffnet. Hun torde icke haff-
ue liuffuet/Gud vaar dog vel mectige ath

 kunde

kunde beskerme dem/hendes løgen forudẽ/ lige som hand haffuer hiolpet dauid / met vdaff sin fiende. Beslaag Gud icke Bor-gerne i Sodomma met saa staat Blindhed ath de kunde icke finde Døren paa Lodz Huss? Haffuer icke Gud forblindet dem Asiriske her saa/ath de icke kende den Pro-phete(huilcken de ville slaget ihiel)Endog hand vaar hoss dem/ och viste dem veyen.

Jeg vil och nu fortelle en herlige Hi-storie/ som Augustinus schriffuer om en Biskob/ ved naffn firmus / det er (siger hand) meget Mandeligt/ Loffligeoc be-standelig giort/ath du siger ieg vil icke for-raade hannem/ eller nogen / icke vil Jeg heller liuffue. Saa giorde och en Biskob/ i den Tagaßteschen Kircke/ ved naffn fir-mus/ det er/ fast och sterck/ men i ville och gerning /vaar hand meget fastere/oc sterc-kere. Thi de Langz knecte som der vaare / lete och søgte effter en Person (aff Keyse-rens Befalning)som skulle miste sit Liff/ den samme Biskob/ firmus/ haffde skiule oc foruaarede denne Person / som Keyse-

rens

rens Suenne lete effter/paa det Alderflit-
tigste oc beste hand kunde / der tienerne
kunde icke finde hannem / da atspurde de
den Bijkob firmus/ huor er hand / sagde
de til Bispen/Bispen suarede dem/icke maa
ieg liffue/icke vil ieg heller forraade det
Menniske. Da toge de fat paa hannem /
pinte oc plaude hannem Jemmerlige (thi
Keyseren vaar icke end da kommet til den
Christne tro) end dog de plagede hannem
Jemmerlige och fare ilde met hannem/
saa vilde hãd dog icke forraade den hand
hafde skiult/thi toge de/oc førde hannem
til Keyseren/at hand skulde giffue en Dom
offuer hanem til døden den tid hand
kom for Keyseren / da syntes hand
saa vnderlige/ oc haffde saadant
et herligt oc skønt Ansict oc en
Offuermaade deylig skabning
at Keyseren gaff hannē strax
den samme person/ som
hand haffde hiemme-
lige skiult och
beuaaret.

Huad troer du (om Rahab haffde sagt obenbarlige/ Jeg vil icke forraade de wskyldige Mennisker/ eller offre dem paa Kødebencken) Kunde Gud icke lige vel haffue beuard bespeyderne hendes løgn foruden/ saa vel som hand dette Menniske/ och denne Biscop/ Men saadant haffuer Gud naadelige forladet de Hellige Mennisker/ Paa det wi skulle betencke HERRENS velgierninger/ som hand haffuer beuist de hellige forfædre/ oc icke tillegge dette vort Retferdighed/ eller fromhed/ der nest maa wi oc vide/ at wi maa icke effterføige deris exempler/ eller giøre saadant som de haffuer gørt/ vden Gud haffuer oss kaldet der til eller det er obenbarlige aff Guds befalning.

At mand och giffuer tilkende/ om den fordeel och baade/ det er dog intet/ Thi huad gaffner den fordeel eller baade som kommer aff Løgen. Thi hedningen viste oc vil at det vaar intert gaffnligt/ som kõmer aff Løgn/ der faare sagde de det som icke skeer metære oc lige/ duer intet

tet/ oc er ey helder nøttelige/ der saare er der intet slemmere skendeligere/ oc wærligere/ end en Løgenactige tunge/ det er oc vist oc sand/ at mand skal intet vnt gøre/ paa det/ der skal kōme noget godt aff/ Thi schrifften siger du skalt icke liuge/ du skalt intet vnt gøre.

Men est du saa saare red oc forferde for den skade/ oc den fordeel er dig saa kier/ dabære dig nu visselige at/ oc handel retlig helder en liden skade/ end en stor skade/ och mist helder den liden fordeel som er timelige/ paa det/ du kant faa den store fordeel/ som er euig/ legge nu til hobe den skade oc fordeel/ som kommer aff løgen oc Sandhed/ Tha skalt du see huor galne/ oc wforsiunlige de ere/ som omgaas met løgen.

Jeg vil oc giffue dig et exempel der Naar en Kiøbmād (som er en from mād) kand icke selle sine vare met vindeste eller met fordeel/ vden saa er/ hand bruger wret och liuger/ Huad skal hand giøre. huor skal hand skicke sig/ hand skal saa bæ

 er sig

re sig at/ den fordeel oc skade som kömer aff løgen oc sandhed/ skal hand holde til hobe/ oc offuer veie dem/ saa som paa en veie skaal/ taler sandhed da faar hand(kād skee) skade paa dette timelige godz/ och næringe/ men hand beholder dog de Himmelske gode ting/ som er Guds venskab/ Euige liff och salighed/ formedelst troen til Jesum Christum/ Thi hand bliffuer i Guds befaling/ oc i sin Rette Embede oc kald. Men liuger hand/ da kand det vel giffue hannem fordeel/ paa det timelige godz/ och tuert emod forspilder och bort kaster al sin Aandelige velfærd/ som er euig liff och siels salighed/ i en kort summa at sige/ nærer hand sig met sandhed/ Da bliffuer hand ith Guds barn/ Men tuert emod/ Nærer hand sig met løgen oc falskhed/ Da bliffuer hand Dieffuelsens Barn/ oc hand skal Arffue den Euig fordømmelsse. (Met sin løgenactige Fader/ som Guds ord siger) Dømme nu selff/ huert Menniske/ huilcken er den største skade/ oc huilcken er den største bade/ er det icke bedre/ at wi lider skade/ paa det

timel

timelige godz/ oc bliffuer saa Guds børn oc arffuinge til det euig liff/ end wi haffde al Verdsens mact och herlighed/ bliffue saa Dieffuelsens oc fordø̃melsens børn til euig tid/ Vor HERre Christus siger oc haffde du al Verdsens godz/ oc du lider skade paa din Siel / da er det dig intet nytteligt. Hand siger och en anden sted det er dig bedre / ath du gaar Lam ind i Himmeris Rige / met en haand och en Fod/ end du haffuer tho hender oc tho føder/ oc gaar ind i den euige ild.

Item om en komme i nød oc fare for Euangelij skyld/ bleff grebet oc at spurd/ om hand trode / at Christus Jesus kunde alene gøre fyllest oc betale for vaare synder / vil hãd da sige ia/ ieg troer at Christus haffuer alleniste giord fylleste for mine oc al verdsens synder/ da kõmer hand sig selff i liffs fare/ Men vil hand sige ney/ och necter det Liugendes/ da beholder hand det timelig liff/ vel ith Aar eller tho/ oc bliffuer siden fordømpt oc fortapt til euig tid. huilckẽ er nu dẽ største skade aff disse ij

Thi Christus

Christus siger / frycter eder icke for den/ som kand slaa Legommet i hiel/ och kand dog intet skade siælen/ men frycter meget mere for den/ som kand slaa eder ned i helluede baade met Liff och siæl / til Euige tid. Thi det er icke mueligt/ ath du kandt faa ret gafn aff løgen/ der faare siger och Salomon Gud haffuer en Vederstyggelighed til de Løgnactiges lebbe der faare kand det icke haffue velsignelse met sig/ som Gud forbander.

Framdelis / naar du faar nogit met løgen och wret/ da skeer det vid Dieffuelsens hielp och Neruerelse/som er dog Løgnens første fader/ kunde nu den som om gaaes met løgen oplade sine Aandelige øyne/ oc see ret om da skulde hand see Tusende onde aander omkring sig/ som skulle holde det wretferdige Godz til hobe met deris hender/thi naar mand lader først en Dieffuel ind/ da tager hand met sig et ganske skock Dieffuele. Huorlunde kand der fordi vere velsignelse / Lycsalighed / heller velfardt hoss/ effterdi det er saa mange on-

ge on-

ge onde Aander/ som haffue Rum oc herberge/och hielper at forsamle det wretferdige godz.

Det faare mine fromme Christne skulle wi flittelige vocte oss for løgen oc see oss vel faare/ at wi icke liuffuer/ eller venner oss til sagdan Løsactighed / icke i det minste / och ey heller i det meste. Thi wi skulle vocte oss for løgen i tuenne maade / effterdi wi ere tilbølige til ondt/ oc løsactige aff natur / da skulle wi lere ath kende Jesum Christum/ och hans Euangellium/ Formedelst troen / thi hand er alene sandhed/ oc Liffuet / der faare / tro wi / ath hand er alene vor frelser och Saliggørere/ da vil Gud giffue oss Naadelige syndernis forladelse / och fri oss fra al Dieffuelsens vold oc mact / och vil gerne Anamme oss til sine barn / formedelst den samme vor HERres Jesu Christi skyld/ huilcken der skencker och giffuer oss den Helliandz naade.

For det andet / skulle wi idelige øffue oss i sandhed/och altid tale sandhed/ thi
ingen

ingen Lærer noget vden Øffuelse / nu er ingen/ større/ Dyrebare/ herygere / heller edler kunst til / end at mand Øffuer sig i sandhed/och ved ath talle sandhed. Fordi skulle wi idelige øffue oss i denne konst/ ath paa det/ wi kunde Erlige fulkomme vort Embede/ effter Gudz befalninng/ het vdi skal huert Christet Mennisfe giøre sin største flid/ som hand er nu plictige til ath giøre.

I lige maade skal en fader / huffader/ och husmoder/ aluorlige straffe deris børn/ och thyunde/ paa det/ baade at løgnen och Dieffuelen skal icke regere i deris Huss/ oc haffue mact offuer dem/ Thi det er Guds befalning/ at forælderne straffer deris Børn/naar de ere Løgenactige/ oc holde dem til Gudsfryct/ at lære dem den Rette Christelige Tro at beuise met Kerlighedzsens gerninger/ Huer Christen skal oc betencke ved sig selff/ huilcken en slem stor skandelige synd Løgen/ er/ Thi det er/ ret en haardnackedhed/ mod Gud/ wi skulle oc betencke/ Huor haardelige Gud vil straffe løngactige / och ath de Løgnac-

tige ere Fordømmelsens och Dieffuelsens 16
børn. Tuert emod skulle wi och vide/ huilc-
ken herlige kostelige/ skøn/ och dyrebarne
dydelige gaffue Sandhed er/ at omgaas
i sandhed met sin neste/ oc tenck huilcken
en herlig løn oc vel gierning/ Gud haff-
uer loffuet oc tilsagt/ alle dem/ som haff-
uer løst til sandhed/ oc omgaas met sand-
druhed/ paa det/ at hand kand tuinge oc
dempe den Onde begeringe/ oc hiertens
onde vilie (som er i hannem til hans ne-
ste) oc siden altid tale sandhed/ Der til
giffue oss Gud sin Naade/ alle Danmarc-
kis indbyggere at wi en gong maatte oc
Lære ret at kende Gudfader vdi hans søn
aff den Hellig Aands vitnesbyurd/ och
huert Menniske maatte kende oc bekende
Jesum Guds Søn/ i Aanden oc sandhed
huilcket som er alles wor Salighed som
dette Troer i hiertet/ oc lærer andre ocsaa
Tro/ oc rette dem effter Euangelij. Det
giffue oss Gud sin naade/ formedelst Jesu
Christi vor HERris skyld/ hannē skee loff
priß oc ære/ met Fadern och den hellig
Aand i euighed. AMEN

Prentet i Københaffan aff Hans Vingaard

